

JUSTIȚIA COMUNITARĂ

UCRAINA

Peste 30 de Centre Comunitare de Drept (CCD), conduse de organizații neguvernamentale, oferă informații și consiliere juridică gratuită cu finanțare de la autoritățile locale și donatori.

LEGEA ÎN ACȚIUNE

UCRAINA A ÎNTREPRINS UN ȘIR DE PAȘI ÎN ULTIMII ANI cu scopul de a spori accesul la sistemul de justiție, ca parte a unor eforturi mai largi de a reforma o administrație publică tradițională, indiferentă și închisă. Aceste eforturi se confruntă cu niște provocări considerabile: sondajele demonstrează că nivelul general de încredere în sistemul juridic rămâne scăzut; circa o treime din populația țării de 45 de milioane, locuiește în zone rurale fără acces sau cu acces limitat la servicii publice, iar prezentul conflict armat din estul Ucrainei continuă să alimenteze instabilitatea.

Începând cu 2011, Guvernul a creat un sistem de 125 de centre regionale care pun la dispoziție avocați specializați în cauze penale, civile și administrative pentru persoanele cu venituri mici (asistență juridică garantată secundară), planificând crearea mai multor centre la nivel raional. În plus, peste 30 de Centre Comunitare de Drept (CCD), conduse de organizații neguvernamentale, oferă informații și consiliere juridică gratuită (asistență juridică garantată primară) cu finanțare de la autoritățile locale și donatori.

În 2015 Ministerul Justiției a lansat o inițiativă având drept scop adunarea CCD din comunități și a centrelor de stat de asistență juridică garantată secundară într-o rețea a "integratorilor", sarcina cărora ar fi să coordoneze activitatea aferentă dosarelor și a altor aspecte din sistem.

ORGANIZAREA

Centrele Comunitare de Drept sunt independente și activează fie ca entități separate, fie ca diviziuni ale ONG-urilor locale. Toate CCD aparțin unei rețele naționale, coordonate de Fondul Internațional al Renașterii (FIR), fiind parte din Fundațiile pentru o Societate Deschisă. În 2015 rețeaua CCD a creat o asociație formalizată a centrelor, cu un consiliu de experți, director executiv și standarde de calitate. Această asociație administrează proiectele actuale ale rețelei, oferă instruire și activități de consolidare a capacității membrilor și asigură finanțare sustenabilă.

PERSONALUL

Personalul CCD este alcătuit din organizatori comunitari, sub administrarea unor ONG-uri locale. Acestea activează ca entități separate sau ca subdiviziuni structurale ale organizației. Personalul include managerul proiectului, unul sau mai mulți juriști și personal administrativ. Unele centre creează unități de parajuriști în comunitățile sătești, instruiesc voluntari și/sau contactează firme juridice pro bono. Unele CCD de asemenea oferă consiliere juridică specializată grupurilor marginalizate, cum ar fi comunitățile romilor, utilizatorilor de droguri, persoanelor infectate cu HIV sau care necesită îngrijire paliativă, deținuților. Alte domenii de expertiză specializată includ reglementări de nediscriminare, aspecte ce vizează sănătatea și asistența psihosocială din punct de vedere juridic. Unele CCD au juriști care pot reprezenta clienții în instanță.

În alte cazuri, CCD redirectionează clienții către centrele de asistență juridică garantată secundară gratuită, unde aceștia pot obține acces la un avocat gratuit.

Cultura pro bono nu este larg răspândită în Ucraina, dar astfel de eforturi sunt întreprinse de Fundația ucraineană pentru asistență juridică garantată, în vederea promovării acestei practici, iar clienții beneficiază de o platformă pro bono online.

SUPRAVEGHERE ȘI CERTIFICARE

În vederea controlului calității asistenței juridice garantate primare, au fost elaborate standarde de calitate de către un grup de lucru compus din conducerea centrului și juriști. Aceste standarde pot fi aplicate calității consultațiilor, administrației centrelor și serviciilor juridice online. Ele servesc drept indicator pentru alte organizații care doresc să adere la rețea. De asemenea, standardele abordează aspecte ce vizează sănătatea din punct de vedere juridic și sprijină populația vulnerabilă și marginalizată.

SERVICII JURIDICE

Pe lângă consiliere juridică, multe centre oferă mediere și soluționare alternativă a disputelor, servicii acordate în special în trei domenii: medierea în școli, pentru un mediu mai sigur, medierea în instanță în vederea reducerii duratei și costurilor, și medierea în comunități în vederea atenuării tensiunilor sociale. Urmărind extinderea ariei de acoperire a serviciilor, CCD folosesc serviciul online "spațiul juridic", condus de Centrul de Drept Comunitar din Herson, pentru a comunica și a răspunde la solicitările clienților. În prezent este disponibilă și o aplicație online care le oferă clienților acces direct la un jurist.

Centrele, de asemenea, desfășoară proiecte de rețea, implicând două sau trei CCD. Aceste proiecte se axează pe diferite aspecte juridice sistematice în vederea dezvoltării comune a soluțiilor: nediscriminarea, prevenirea violenței domestice, aspecte funciare și de proprietate.

CONFLICTUL DIN UCRAINA DE EST

Cu începerea conflictului armat în estul Ucrainei, CCD a trebuit să se adapteze la noile probleme și noile categorii de clienți, inclusiv persoane refugiate deplasate de către conflict și persoane mobilizate militar. Alte provocări se referă la soluționarea problemelor juridice domestice ale soldaților, voluntarilor, persoanelor demobilizate și paramedicilor implicați în conflict (i.e. obținerea statutului de combatant, beneficii sociale, credite, angajare în muncă). Grație autonomiei, mobilității, activităților permanente de consolidare a capacității și multifuncționalității CCD, acestea au fost în stare să se ajusteze la noile domenii de activitate și să răspundă la necesitățile comunităților.

PARAJURIȘTII

Ucraina nu dispune de servicii juridice primare comunitare: satele mici și zonele rurale îndepărtate au acces limitat la prestatorii de asistență juridică garantată disponibili, de altfel, în centre raionale și orașe. O rețea de parajuriști pregătiți ar putea suplini această carență. Ministerul Justiției planifică să susțină centrele regionale de instruire în desfășurarea instruirilor pilot, precum și să asigure certificarea și includerea parajuriștilor în sistemul național de asistență juridică garantată. FIR planifică să elaboreze pentru parajuriști un model de curriculumuri de instruire adaptate la contextul Ucrainei, precum și să testeze implementarea acestora.